

הבנות ג'נבה – תקווה חדשה

אריה ארנון

בקמפ דייויד קרס המשא ומתן להסדר קבע בין ישראל והפלסטינים. עתה, יותר משלוש שנים אחרי הכישלון, מסתמנת תחילתה של הזדמנות חדשה. שני הצדדים, הישראלי והפלסטיני, שילמו ומשלמים מחיר נורא על הכישלון, בו היה כנראה יותר מאשם אחד. בשני הצדדים היו מאז רבים מדי שחשבו כי את העימות אפשר ואולי אפילו רצוי, להכריע בכוח.

בישראל עוצבה והושלטה אחרי קמפ דייויד קונספציה חדשה: "אין פרטנר" שמה. כביכול, אין עם מי לדבר ואין על מה לדבר. בחסות מוסכמה זו המתנחלים והממשלה כולה, ממשיכים בהנצחת הכיבוש. מדברים על פשרות כואבות בעתיד בלתי ידוע ובינתיים מיצרים מכשולים להסדר. מרחיבים את "מפעל" ההתנחלות ובונים מערכת גדרות עמוק לתוך השטח הכבוש. כל מי שמכיר את הגיאוגרפיה והדמוגרפיה יודע כי בצעדים אילו אין תוחלת. הם ינציחו את סכסוך הדמים על כל מוראותיו.

לשני הצדדים יותר משלושת אלפים הרוגים, עשרות אלפי פצועים ומחיר כלכלי כבד. שני העמים מדממים, פצועים וכואבים. מי שעיניו בראשו יודע כי יתכן וכוס הייסורים עדיין לא מלאה.

הבנות ג'נבה מציעות לשני העמים חלופה להמשך העימות. סביר להניח שבעשרות עמודי הצעת ההסכם ניתן למצוא סעיפים שניתן היה לנסח אחרת. אך כל מי שקרא את ההבנות ואינו עסוק בסילופים, יודע כי לארבעת הנושאים העיקריים – ביטחון, הגבולות בין שתי המדינות, ירושלים ושאלת הפליטים - יש תשובה של ממש.

בתחום הביטחון נוסחו הסדרים שאישי בטחון רבים סמכו עליהם את ידיהם. הגבולות עליהם ממליצים הישראלים והפלסטינים השותפים ליוזמת ג'נבה משורטטים עד המטר האחרון ומתבססים על גבולות 1967 תוך חילופי שטחים קטנים. מאז ההסכם עם מצרים לפני רבע מאה ברור שזהו קו הגבול האפשרי היחיד.

בירושלים מציעה יוזמת ג'נבה לכונן שתי בירות, בירת ישראל באזורים היהודיים של העיר ובירת פלסטין באזורים הערביים. מפות מפורטות מגדירות את חלוקת הריבונות כך שהכותל והרובע היהודי מחוברים לישראל ואיזור הר הבית והמסגדים שעליו לפלסטין.

בשאלה הקשה של פליטי 1948, הושג בפעם הראשונה סיכום מעשי. הנוסח שמבוסס על מתווה קלינטון מדצמבר 2000 קובע כיצד יבוא על קיצו מעמד הפליטות. כל פליט ופליטה יוכלו לבחור מקום מגורים קבוע מבין חלופות ברורות - לבחור לגור במדינה הפלסטינית, אן במדינה בה שוהה הפליט, אן במדינות "שלישיות" שיסכימו לכך. ישראל, גם היא כמדינות השלישיות, תסכים על פי החלטתה, לקלוט פליטים שמספרם ייגזר מממוצע הקליטה בארצות השלישיות. הנוסחה מורכבת אך גם שוללי ההסכם יודעים כי מדובר בלא יותר מכמה עשרות אלפים. עמוק בליבם יודעים רבים, וביניהם גם חסידי קונספציה ה"אין ברירה", שניסוח זה מסיר אבן נגף מרכזית בדרך להסכם אמיתי, מלא וסופי על כינון "שתי מדינות לשני העמים".

ההסכם, הנתמך כבר היום על ידי ציבור גדול בשני הצדדים, מציע חלופה עימה יש להתווכח ביושר. לא כדאי לסלף, ההסכם הובא לכל בית בישראל כדי שכולם יוכלו לקרוא, לשפוט ולהחליט בסוגיה המרכזית של חיינו. הבנות ג'נבה מגדירות בפירוט ובבהירות את מסגרת פתרון הקבע האפשרי בין ישראל ופלסטין. הן שומרות על האינטרסים החיוניים של שני העמים ומציעות לשניהם תקווה.